

آموزش بسیار ساده گویش کُردی کلهوری

منبع این آموزش: https://t.me/zwan_kurdi_kalhuri

ابتدا با رسم الخط زبان کُردی آشنا می‌شویم ؛

در الفبای زبان کُردی ، با اینکه خیلی از حروف ، مشابه الفبای فارسی _عربی هستند ، اما حروف جداگانه ای نیز بر حسب لهجه و زبان خاص کردها طراحی شده است ، مثل حرف ل

الفبای زبان کُردی شامل حروف زیر است :

« ئ - ا - ب - پ - ت - ج - چ - ح - خ - د - ر - ڤ - ز - ژ - س - ش - ع - غ - ف - ق - ک - گ - ل - ل - م - ن - و - وو - ۆ - ۆ - ه - ه - ی - ی - ئ » + بزۆکه (کسره‌ی کوتاه)

بنابراین 35 حرف (بیّت) داریم ، 29 بیصدا (بی دهنگ) ، 8 صدا دار (دهنگدار)

بزۆکه یا کسره‌ی کوتاه (ژیره‌ی کوّل) ، تنها یک صدا است و جزو حروف نیست، (شکل نوشتاری ندارد)

دو حرف و ، ی ؛ هم صدادار و هم بیصدا هستند ، که در ذیل توضیح داده می‌شود:

بخش 1 آموزش نوشتن

حرف حمزه (ئ) ؛

یک حرف صامت یا بیصدا (بی دهنگ) است،

از آنجا که طبق قوانین زبانی هیچ کلمه ای با مصوت (ا) شامل (آ ، آ ، اُ ، اِ ، ای) آغاز نمی‌شود ، بنابراین در زبان کوردی بجای این حروف ، از حمزه استفاده می‌شود ؛

آ تبدیل می‌شود به ئا ➡

آسمان ؛ ئاسمان

آشاز ؛ ئاشاز (آرامش)

ای ؛ تبدیل می‌شود به ئی ➡

ایمان ؛ ئیمان

ایراد ؛ ئیراد

آ تبدیل می‌شود به ئو ➡

آستاد ؛ ئوستاد

آمید ؛ ئومید

ا تبدیل می‌شود به ئی ➡

اِشتباه ؛ ئشتبا

اِرمس ؛ ئرمس

ا تبدیل می‌شود به ئه ➡

أبر ؛ ئمبر (به كوردی ؛ ئهور یا ههور)

أسب ؛ ئسب (به كوردی ؛ ئسپ)

بخش 2 آموزش نوشتن :

حرف « ب » :

بووسان (باغ)

بانان (آینده)

بهلمرك (آرنج)

حرف « پ » :

پهشنو (سرگردان)

پاریزگا (استان)

حرف « ت » :

خهتر (خطر)

تهو (تب)

♦ دقت کنید در زبان كوردی حرف ط نداریم.

پس ط تمامی کلماتی که این حرف رو دارند با ت عوض میکنیم

خطر : خهتر

طولانی : توولانی

حرف ط عربیه که وارد زبان فارسی هم شده است .

بخش 3 آموزش نوشتن با رسم الخط كوردی :

حرف « ج »

جامهك (آینه)

دار كاج

حرف « چ » :

چوول (خالی)

چهرمگ (سفید)

حرف « ح » :

حهسن ، ههمید

! نکته مهم : در زبان کُردی ح در همه‌ی کلمه ها با حرف (ه ه) جایگزین میشود ، بجز اسمهای خاص :

(مثال)

حتماً : هگمهن

حق : ههق

سحر ؛ سه‌ههر

حلق

سه‌ههر

پس فقط برای اسامی خاص از حرف " ح " استفاده میشود . چون این حرف عربی میباشد .

! بخش 4 آموزش رسم الخط کردی

(ادامه معرفی حروف)

خ : مثل خومر (خورشید)

د : مثل دارسان (جنگل)

ر : حرف ر سبک که در زبان فارسی نیز وجود دارد ،

مانند « ر » در کلمات زیر ؛

شار ، واران ، سهرد ، سهیران (گردش) و...

◆ حرف (ر) : این حرف ر غلیظ (به کوردی ر قورس) نام دارد ، در زبان فارسی وجود ندارد ، اما در زبان کوردی به وفور یافت میشود .

مانند « ر » در کلمات زیر :

کور (پسر)

قران (قحطی)

چرین (بمعنای صدا زدن)

سرین (بمعنای پاک کرد)

شر (کهنه)

رئیز (احترام).... بخوانید : رز

■ نکته : در زبان کوردی تمام کلماتی که با ر شروع میشوند ر غلیظ تلفظ میشوند ، مثل ؛

رووژ ، رهزا ، رووئنج ، رئ

بمعنای ؛ روز ، رضا ، سرما ، راه

! بخش 5 آموزش نوشتن با رسم الخط کردی

◆ تفکیک دو حرف (ر) و (ر) :

اشتباه عمده در نوشتن و تفکیک این دو حرف وجود دارد ، برای رفع آن باید توجه شود که « ر » چگونه تلفظ میشود :

اگر سبک و عادی تلفظ شود همان « ر » را مینویسیم ،

اگر غلیظ و سنگین تلفظ شد ، هفتگ کوچک زیر " ر " نوشته میشود تا تفکیک شود .

شمار ... ر سبک

رووی .... ر غلیظ (بمعنای روباه)

لهر .... ر غلیظ (بمعنای لاغر)

نووردی..... ر سبک (بمعنای لشکر)

▪ تاکنون متوجه شده‌ایم که :

👉 در الفبای کردی حرف ث نداریم

👉 حرف ح نداریم مگر برای اسمهای خاص

👉 با حرف ر آشنا شدیم

!بخش 6 آموزش حروف الفبای کردی ؛

♦ حرف ز : در زبان کردی نماینده همه‌ی حروف ز میباشد .

بدین معنا که در نوشتار کردی ذ ، ض ،ظ نداریم ، و این موجب سهولت زبان ما شده است.

چند مثال را ببینید :

وهرز (بمعنای فصل)

لذت 👉 له‌زت

کاغذ 👉 قاق‌مز

کاظم 👉 کازم

♦ حرف ژ : از حروف پر کاربرد زبان کردی است :

ژار (فقیر)

ژی‌ار (شهر نشینی و تمدن)

پرووژ

♦ حرف (س) : در زبان کردی تنها همین یک س را داریم که موجب مزیت آن شده ،

بنابراین حروف ث ، ص به س تبدیل میشوند :

صحرا 👉 سه‌هرا (سارا)

صبح 👉 سو‌بح

ثلاث 👉 سه‌لال

♦ دقت کنید که کلمات دارای ص و ض و ظ و ... عربی هستند . و ما میتوانیم بجای استفاده از آنها ، معادلشان در کوردی را بنویسیم :

مثلاً به جای سوبح مینویسیم شهوکی یا بهیانی
یا مثلاً برای معادل واژه عربی شخصیت ، بجای : شهخسیهت
مینویسیم کهسایهتی

بنابراین در بسیاری موارد این کلمه ها جایگزین میشوند و نیازی به تبدیل نیست.

♦ حرف (ش) : در زبان کُردی ، فارسی است : مانند :

شهونم (بمعنای شبنم) ، شار و ...

! بخش 7 آموزش حروف الفبای کوردی

♦ حرف (ع) : در زبان کوردی بجز در اسم خاص ، به (ئ) تبدیل میشود

علی عهلی ..... (اسم خاص)

عشق ئشق

ساعت سائهت

حرف (غ) : این حرف عربی در زبان کُردی کلهری بسیار کم کاربرد است و به ندرت کلمه ای با آن یافت میشود ، که بجای آن
حرف (خ) نیز میتواند بیاید ؛

مثل مه غار (سنگهای بزرگ کوه)

که میتوان " مه خار " را هم نوشت.

♦ حرف (ف) : نیاز به توضیح ندارد ، چند مثال؛

فره (زیاد ، کلمه فراوان در فارسی از کلمه فره که کُردی میباشد گرفته شده)

فرهتن (فعل : بمعنای فروختن)

♦ حرف (ف) :

این یک حرف کُردیست که در کلهری کمتر کاربرد دارد اما در گویشهای دیگر کُردی چون لکی و کرمانجی فراوان تر است،
هنگام تلفظ آن، دندان های بالا به لب پایین میچسبند ؛

کلهری مانند : بفه، عهفدلا (عبدالله) ههفده (17)

کرمانجی : چاف (چمو) ، ئهفین (عشق)

♦ حروف بعدی ، ق ، ک و گ هستند که نیاز به توضیح خاصی ندارند ،

ق : قهشمیری (مسخره)

ک : کوْل (کوتاه)

گ: گلاره (چشم، مردمک چشم)

♦ حرف (ل) : حرف ل سبک و عادی میباشد که در زبان فارسی نیز هست .

لئو ، لچ (لب)

لهش (جثه ، جسم)

!بخش 8 آموزش رسمالخط کوردی ؛ معرفی حروف الفبا

♦ حرف (ل) :

این حرف تنها در زبان کوردی وجود دارد و در زبان فارسی نیست،

این حرف ل غلیظ یا سنگین (به کوردی ل قورس) که بعلت سنگینی در تلفظ و انفکاک از حرف (ل) عادی و سبک ، هفتک کوچکی روی ل قرار میگیرد ،

به نمونه‌های زیر توجه کنید :

گول : در اینجا مال را غلیظ تلفظ میکنیم . بهمین خاطر بجای ل ، ل نوشته ایم ؛

کال (بمعنای نارس)

کهل (بز کوهی)

قلا (کلاغ)

اگر دقت کنید براحتی متوجه تفاوت ل و ل میشوید .

♦ حرف (م) : نیاز به توضیح خاصی ندارد و یک حرف صامت میباشد:

منال (بچه)

ملوانک (گردنبند)

♦ حرف (ن) : یک حرف صامت است

مانند ؛ نیشتمان ، نوژن (نماز)

!بخش 9 آموزش :

👉 حروف الفبای زبان کوردی را مجدداً تماشا کنید

(ئ - ا - ب - پ - ت - ج - چ - ح - خ - د - ر - ر - ز - ژ - س - ش - ع - غ - ف - ف - ق - ک - گ - ل - ل - م - ن - و - وو - و - و - و - ه - ه - ی - ی - ئ)

طی 8 بخش قبل تا حرف (ن) را توضیح داده ایم . ادامه :

♦ حرف (و) : در دو صورت حرف و را مینویسیم ؛ عبارتی حرف (و) در دو حالت می آید ؛

♦ الف : صامت بوده و معادل w در کوردی لاتین و انگلیسی میباشد ، مانند:

واران waran (بمعنای باران)

ساختار این کلمه‌ی دو هجایی :

وا : صامت+مصوت

ران : صامت+ مصوت+صامت

وه‌لام.... wellam (بمعنای جواب)

سه‌ور.... sewr (بمعنای صبر)

وه‌رده‌نگ.... werdeng (بمعنای مخاطب)

اینجا منظور همان واو فارسی است.

♦ ب : مصوت (صدا دار) بوده ، هم تراز حرف U است ، که معادل ضمه (ُ) در فارسی میباشد :

گُل : گول gull

ساختار : (صامت + مصوت + صامت)

سُنیا : سونیا suniya

کُرمانجی : کورمانجی kurmangî

👉 توجه کنید ما رسم الخط کوردی کلهری را آموزش میدهم ، در کوردی سورانی و کُرمانجی بجای حرف ضمه (ُ) حرف وُ نوشته میشود .

(مانند پوژ ، سُولین و...)

! بخش 10 آموزش رسم‌الخط کوردی

ادامه معرفی حروف :

♦ حرف (و) :

این حرف در زبان کوردی میباشد و (او) کشیده تلفظ میشود:

سوو (فردا)

پووژنا (روشنایی)

دروو (دروغ)

شوون (محل ، جا)

همانطور که میبینید حرف زیبا و ساده ایست.

♦ حرف (وُ) : بجای ضمه می آید ، در کردی کلهری خیلی کم استفاده میشود ، ولی در کردی کورمانجی و سورانی بسیار مورد استفاده است.

این حرف جزو حروف الفبای استاندارد کُردی است.

نکته : حرف و در خیلی از کلمه‌های گویش سورانی معادل حرف وو در گویش کلهریست ، چند مثال ببینید:

سورانی: پروژ .... کهلهوری: پروژ

ناسو ..... ناسوو (بمعنای افق)

♦ حرف (و) :

از حروف زیبا و مخصوص گویش کلهری (و نیز لکی) میباشد.

در کردی لاتین و زبان آلمانی بشکل و نوشتن میشود .

این حرف از ادغام دو حرف و + ی حاصل شده است ، گاهی صدادار و گاهی بیصداست، به مثال ها توجه کنید :

سۆر ..... (بمعنای عروسی)

رۆن ..... (بمعنای روغن)

کۆوه ..... (بمعنای کوه)

بههمین راحتی حروف و ، وو ، و ، و را یاد گرفتیم،

!بخش 11 آموزش رسم الخط کوردی :

ادامه معرفی حروف :

♦ حرف ه :

این حرف (بانه) نام دارد ، و ه جایگزین حرف فتحه (____) در زبان فارسی میباشد ،

در واقع در هنگام و با رسم الخط کوردی، هر کجا به صدای فتحه (که در زبان فارسی هیچ حرفی برای آن نیامده) برخوردیم حرف ه میگذاریم.

توجه کنید این حرف ربطی به حرف (ه) ندارد .

مثال :

سەر سەر

پەشیمان پەشیمان

ژنیار ژنیار (نوازنده)

وێرنه وێرنه (مخاطب)

♦ حرف (ه) :

این حرف در زبان فارسی نیز میباشد . مثال :

هاوین (بمعنای تابستان)

ههست (بمعنای احساس)

هه + بانه + س + ت

هۆرشه (یعنی یاد، فکر)

👉 ه + و + ر + ش + بانه

پس در زبان کوردی حرف "هـ" از حرف "بانه" جداست

❗ بخش 12 و پایانی معرفی حروف الفبای کوردی:

◆ حرف (ی) :

هم صامت است هم مصوت ،

الف (بشل صامت (بی دهنگ) :

مثال؛

یار

یاسا (قانون)

وهیلان (سرگردان)

ب (بشل مصوت (دهنگ دار) :

مثال ؛

سیروان

ژینگه (محیط زیست)

◆ حرف (ئ) ؛

این حرف در کوردی (ژیره) نام دارد. بجای کسره (—) می آید ، و ربطی به حرف (ی) ندارد ،

در زبان فارسی حرفی برای آن در نظر گرفته نشده ،

در مثاللات زیر توجه فرمایید که چگونه حرف (ئ) بجای کسره می آید :

جار 👉 جاری (فارسی: فعلا ، هنوز)

لوا 👉 لئوا (بمعنای اینطور)

سیران 👉 سئران (گردش و تفریح)

گر 👉 گری (یک لحظه)

سه جار (یا سئ جار) 👉 سئ جار

■ طی این 12 بخش ، معرفی حروف به پایان رسید.